

## Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,  
za obdobje 31. 3. 2019

---

Število objav: 1

Internet: 1

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 0

Inženirska zbornica ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 0

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 1

Internet	Naslov	Višja produktivnost: med sanjami in realnostjo		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Delo.si; 344.835, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 30. 3. 2019		
Stran v zbirki: 15	Avtor	Karel Lipinik, Nejc Gole		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	<p>...dodano vrednost dvignilo gradbeno podjetje? Nizko dodano vrednost na zaposlenega ima tudi gradbeništvo, in sicer zgolj 29.000 evrov. »To je tudi razumljivo, saj gradbeništvo ni regulirano in s sorazmerno nizkimi ovirami za vstop. V gradbeništvu je izjemno malo avtomatizacije ali skoraj nič ter drugih digitalnih pristopov in načinov dela,...</p>			

**SLOVENSKO  
GOSPODARSTVO |  
PLAČE | DODANA  
VREDNOST NA  
ZAPOSLENEGA**


## Višja produktivnost: med sanjami in realnostjo

Objavljeno  
30. marec 2019 06.00

Posodobljeno  
30. marec 2019 06.00

Pred slovenskim gospodarstvom so postavljeni ambiciozni cilji glede doseganja dodane vrednosti na zaposlenega in višine plač zaposlenih.



 **Odpri galerijo**

Zgolj socialni dialog za zvišanje plač ne bo dovolj. Na zvišanje plač bi vplivali tudi ekonomska politika države in ukrepi podjetij, s katerimi bi aktivno reševali težave na področju izvoza in poskrbeli za zvišanje dodane vrednosti. Cilji so postavljeni, treba je še ukrepati. Foto AFP

mmii



Nejc Gole, Karel Lipnik



Pred slovenskim gospodarstvom so postavljeni ambiciozni cilji glede doseganja dodane vrednosti na zaposlenega in višine plač zaposlenih. Vendar gospodarstvo v povprečju (za zdaj) ni na poti, da bi te cilje doseglo. Poleg tega se svetovno gospodarstvo ohlaja, kar zaradi vpetosti v mednarodne trgovinske tokove že čutijo tudi slovenska podjetja.

V slovenskih gospodarskih družbah, ki imajo dodano vrednost na zaposlenega višjo od 60.000 evrov, dela približno 70.000 ljudi. Toliko ljudi zaposluje 1442 podjetij. Upoštevali smo podjetja z vsaj petimi zaposlenimi, podatki pa so za leto 2017. Lani se je dodana vrednost v gospodarstvu povečala. Vseeno pa le manjši delež vseh zaposlenih v gospodarskih družbah dela v podjetjih, ki ustvarjajo vsaj 60.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega. V vseh družbah je namreč zaposlenih približno pol milijona ljudi.

## Zakaj 60.000 evrov?

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) si prizadeva, da bi slovensko gospodarstvo leta 2025 ustvarjalo 60.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega, povprečna bruto plača bi znašala 2000 evrov, podjetja pa bi ustvarjala za 50 milijard evrov izvoza. Leta 2017, za to leto so na voljo podatki Ajpesa, so gospodarske družbe ustvarjale 43.154 evrov dodane vrednosti na zaposlenega. Povprečna plača v Sloveniji je bila 1682 evrov, podjetja pa so izvozila za 30,9 milijarde evrov.

»Predlog socialnega sporazuma, ki ga je samodejno vložila GZS, ima določene vzpodbudne elemente, pa tudi take, ki v našo gospodarstvo niso tako prenosljivi, kot si oni predstavljajo,« predloge gospodarske zbornice komentira Marjan Trobiš, predsednik Združenja delodajalcev Slovenije in direktor Boxmark Leather. Ob tem opozarja: »V Sloveniji imamo še vedno zavidljivo rast, vendar se naročila zmanjšujejo. To pomeni, da bi cel predstavljeni koncept že prihodnje leto padel v vodo.«

mmii



📷 Direktor Boxmark Leather, Ljubljana, 5. 2. 2019 Foto Voranc Vogel/delo

Ti cilji so torej postavljeni v času, ko se svetovno in slovensko gospodarstvo umirja. Kako pa so slovenska podjetja izkoristila v zadnjih letih ugodno gospodarsko okolje, nizko zadolženost in poceni denar za večjo robustnost na ohlajanje gospodarstva, dvig dodane vrednosti, višje plače ter višji izvoz in manjšo izpostavljenost na trge Evropske unije?

## Izvoz je rasel, a ima strukturne težave

mmii

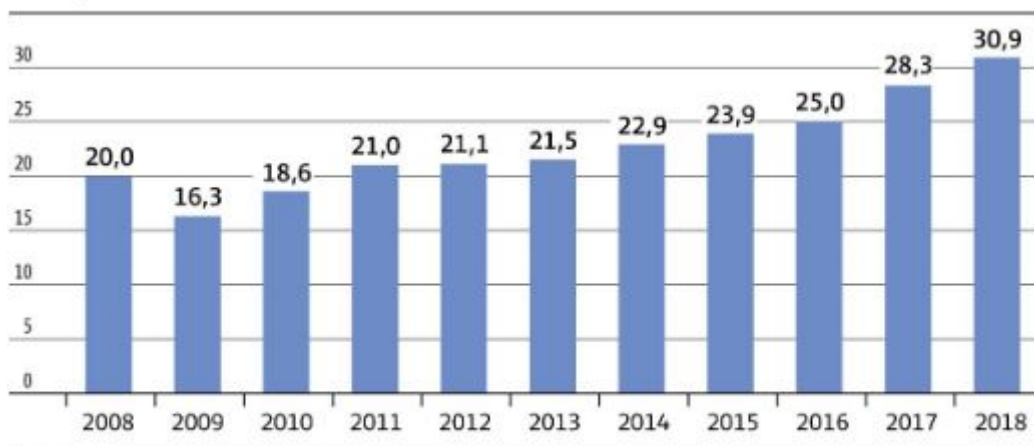


Urad za makroekonomske analize in razvoj (Umar) Sloveniji za letos napoveduje še vedno zavidljivo visoko 3,4 -odstotno gospodarsko rast, za prihodnje leto pa 0,3 odstotne točke nižjo. Na zmanjšanje rasti vpliva ohlajanje evropskega in svetovnega gospodarstva, zato se bo rast izvoza umirjala. Letos in prihodnje leto naj bi znašala dobrih pet odstotkov, medtem ko je bila lani več kot sedem, leta 2017 pa skoraj enajstodstotna.

Slovenija je lani izvozila za 30,9 milijarde evrov, kar je 90 odstotkov več kot v kriznem letu 2009. Rast je bila visoka predvsem zadnji dve leti. Slovenija je izvozna država, torej obseg izvoza ni težava. Večje težave so pri strukturi slovenskega izvoza.

## Slovenski izvoz

v milijardah evrov



DELO Vir: Surs

Slovenski izvoz Foto Delo

mmii

Slovenija več kot 80 odstotkov celotnega izvoza ustvari v državah EU, največ v Nemčiji. Od leta 2008 se je odvisnost od najpomembnejšega evropskega gospodarstva še nekoliko povečala; Slovenija je lani v Nemčijo izvozila 20,3 odstotka celotnega izvoza, pred desetimi leti pa poldrugo odstotno točko manj. Drugi in tretji najpomembnejši slovenski izvozni trg sta Italija in Hrvaška; v zahodno sosedo gre iz Slovenije 12,5 odstotka, v južno sosedo pa 8,1 odstotka celotnega izvoza.

Potencialno nevarnost za slovensko gospodarstvo predstavljata neustrezna struktura in nezadostna razpršenost izvoznih podjetij. Le 12 odstotkov vseh slovenskih podjetij je izvoznikov. »Slovenija je še vedno zelo odvisna od največjih izvoznikov, ki so pretežno velika podjetja. Izvoz je zelo koncentriran, pri čemer 50 največjih izvoznih podjetij oziroma 0,2 odstotka vseh izvoznikov ustvari 43 odstotkov celotne izvozne vrednosti,« ugotavlja vladni akcijski načrt za spodbujanje internacionalizacije *Mednarodni izzivi 2019–2020*.

Ta opozarja tudi na neravnovesje med izvozom blaga in storitev; izvoz blaga namreč predstavlja kar 80 odstotkov celotne vrednosti izvoza.

Dokument mednarodni izzivi opredeljuje vladne cilje in ukrepe na področju internacionalizacije, med njimi so podpora visokotehnološkim investicijam in izboljšanje umeščenosti slovenskih podjetij v globalnih verigah vrednosti. Preveč slovenskih podjetij je namreč prenizko v dobaviteljskih verigah, kar v slabših gospodarskih časih povečuje tveganje za izgubo posla. Cilji akcijskega načrta so denimo povečanje vrednosti izvoza za pet odstotkov vsako leto, povečanje deleža malih in srednjevelikih podjetij v skupnem izvozu za dve odstotni točki letno in povečanje dodane vrednosti na zaposlenega za pet odstotkov vsako leto.

## Rast dodane vrednosti zaostaja za ciljem

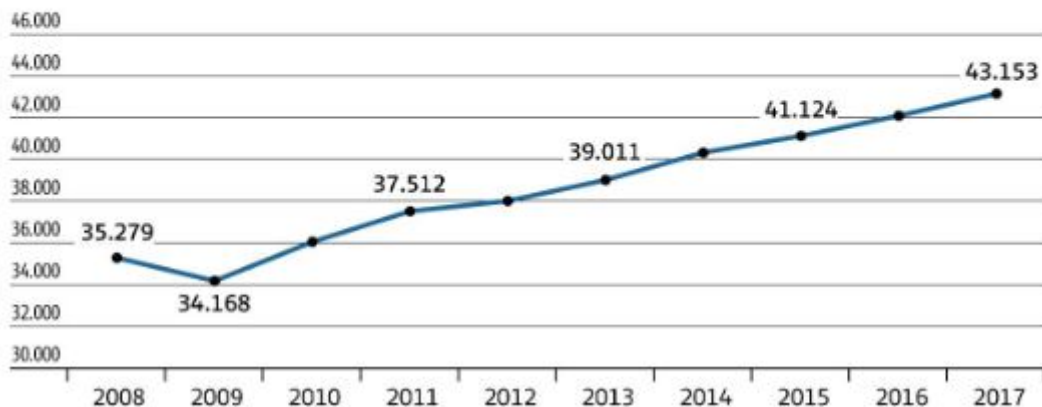
mmii

Slovenske gospodarske družbe so povečale dodano vrednost na zaposlenega vsako leto od leta 2008, razen v letu 2009. V prvih letih krize je razlog temu predvsem v zniževanju števila zaposlenih. Slovensko gospodarstvo je namreč neto dodano vrednost, ki jo je ustvarjalo leta 2008, doseglo šele leta 2015. Leta 2017 so gospodarske družbe ustvarile 20,8 milijarde evrov neto dodane vrednosti, kar je 15 odstotkov več kot leta 2008. Rast dodane vrednosti se bo letos in v prihodnjih dveh letih umirjala, najbolj izrazito letos zaradi upočasnitve rasti v najpomembnejših trgovinskih partnericah, napoveduje Umar.

Kot rečeno, vladni dokument Mednarodni izzivi 2019–2020 cilja na petodstotno letno rast dodane vrednosti na zaposlenega, a je bila Slovenija v preteklih letih daleč od tega cilja. Dodana vrednost na zaposlenega v gospodarskih družbah je v zadnjih treh letih na letni ravni rasla med dvema in 2,5 odstotka. S takim tempom Slovenija do leta 2025 ne bi dosegla ciljnih 60.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega, ampak le okoli 54.000 evrov.

## Dodana vrednost na zaposlenega

gospodarske družbe, v evrih



mmii



»Podjetja bodo morala pridobiti posle z večjo dodano vrednostjo, vlagati v razvoj, inovacije, nove materiale in tehnologije,« pravi Marjan Trobiš. Družba Boxmark Leather je bila v preteklosti odvisna zgolj od avtomobilske industrije, zdaj pa dobiva posle tudi v letalski: »Letalska industrija ima visoke standarde. Izpolnjevanje teh se vrača z večjo dodano vrednostjo. Za nas je glavna usmeritev, da vlagamo v nove tehnologije in procese, ki opravičujejo višjo ceno.« Na letalskem področju imajo 20-odstotno rast, s čimer tudi zmanjšujejo tveganja glede zmanjšanja naročil v avtomobilski industriji.

Težavo nižje dodane vrednosti je sicer treba reševati na ravni države. Vsako podjetje znotraj svojih možnosti optimira poslovni proces, vendar pa je omejeno z izdelki ali storitvami, ki jih ponuja. Cene izdelkov določa trg, posledično pa podjetje prilagaja pogojem, ki jih ima. Težko je pričakovati, da bo podjetje, ki zdaj ustvari, denimo, 30 tisoč evrov dodane vrednosti na zaposlenega, v nekaj letih dodano vrednost bistveno zvišalo. To se lahko zgodi le z opustitvijo obstoječe dejavnosti, kar pa bi lahko prineslo motnje v oskrbi z izdelki. Podjetja z nizko dodano vrednostjo so tudi del nujne infrastrukture v Sloveniji. Pekovska podjetja so najbolj izrazit primer podjetij, ki imajo in bodo imela podpovprečno dodano vrednost, a so nujna za nemoteno oskrbo Slovenije z živili.

## Kako bi dodano vrednost dvignilo gradbeno podjetje?

Nizko dodano vrednost na zaposlenega ima tudi gradbeništvo, in sicer zgolj 29.000 evrov. »To je tudi razumljivo, saj gradbeništvo ni regulirano in s sorazmerno nizkimi ovirami za vstop. V gradbeništvu je izjemno malo avtomatizacije ali skoraj nič ter drugih digitalnih pristopov in načinov dela, zaradi katerih ostale panoge dosegajo višjo dodano vrednost. Posledično je tudi produktivnost nizka in celo pada,« pojasnjuje predsednik uprave Pomgrada Iztok Polanič. Ta dodaja, da imajo tudi v razvitejših državah podobno razmerje med povprečno dodano vrednostjo v gospodarstvu ter dodano vrednostjo v gradbeništvu.

mmii

Po njegovem bi si morali postaviti ambiciozne, a realno dosegljive cilje. V treh do petih letih bi morali v gradbeništvu doseči v povprečju vsaj 40.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega, kar bi pomenilo tudi nižji delež stroškov dela v dodani vrednosti, ki trenutno znaša več kot 70 odstotkov: »Prepričan pa sem, da bodo nekatere gradbene skupine želeno povprečno dodano vrednost v višini 60.000 evrov na zaposlenega dosegle, če ne celo presegle.«

Murskosoboško gradbeno podjetje Pomgrad je leta 2017 ustvarilo 37.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega. Da bi dosegli 60.000 evrov, kot je cilj GZS, bi morali prihodke s 112 milijonov evrov dvigniti na 122 milijonov ob enakih stroških, pravi Polanič in ocenjuje, da pri stroških ni več veliko prostora: »To je mogoče ob zavestni odločitvi in podpori države. Graditi model 60.000 evrov dodane vrednosti na zaposlenega po metodi najnižje cene nas žal do tega cilja ne bo pripeljalo.«

Tudi direktor Kolektorja CPG Kristjan Mugerli se strinja, da bi bila za gradbeništvo velik uspeh dodana vrednost na zaposlenega 45.000 evrov. Opozarja na razliko med inženiring podjetji, ki imajo malo zaposlenih in dela oddajajo podizvajalcem, ter gradbeno operativno, kot je njihovo podjetje, ki s kooperanti pokriva le viške del v konjunkturi: »Naše gradbeno podjetje ima največ svojega kadra in opreme, kar se zrcali v dodani vrednosti. Pri 700 zaposlenih in 100 milijonov evrov prometa ustvarjamo okoli 150.000 evrov prihodkov na zaposlenega. Inženiring podjetja pa imajo tri milijone evrov prihodkov na zaposlenega.« Ampak če bi šteli še podizvajalce, ki delajo na njihovih gradbiščih, bi se ta dodana vrednost na zaposlenega zmanjšala. Po njegovem mnenju je dodana vrednost na zaposlenega 60.000 evrov v gradbeništvu iluzija, razen če ne bi močno zrasle cene del.

mmii



📍 Kristjan Mugerli, direktor podjetja Kolektor CGP d.o.o., v Novi gorici, 7. oktobra 2018. [Mugerli Kristjan,direktorji,gradbeniki,podjetja,Kolektor,gradnje,drugi tir] Foto Uroš Hočevar

## Prihod novih dejavnosti

Ključni izziv zvišanja dodane vrednosti tako ne more biti (zgolj) dvig dodane vrednosti obstoječe industrije. Dvig dodane vrednosti v Sloveniji je zato mogoče doseči predvsem s prihodom ali razvojem dejavnosti, ki prinašajo višjo dodano vrednost. To pa je naloga države in ne obstoječega gospodarstva. Država pri tem ne sme poslabšati razmer poslovanja obstoječega gospodarstva. Kot že omenjeno, so tudi podjetja z nizko dodano vrednostjo pomembna za razvoj Slovenije.

mmii



Za začetek pa je potrebna temeljita analiza, zakaj imajo v Sloveniji dejavnosti z visoko dodano vrednostjo relativno skromno vlogo.

Da bi se Slovenija lahko prebila med bolj razvite države, bo treba prilagoditi splošno poslovno okolje. Davčna politika mora postati konkurenčna, predvsem pa predvidljiva. Zdaj to ni, saj že zaradi negotove pokojninske reforme obstaja velika verjetnost novih davkov. Tudi slabo načrtovan proračun povečuje tveganje novih davčnih obremenitev. Bistveno je treba poenostaviti tudi administrativne predpise, administrativni postopki se bodo morali bistveno skrajšati, trajanje administrativnih postopkov mora biti predvidljivo.

Nespodbudno poslovno okolje za podjetja z višjo dodano vrednostjo izvira tudi iz obremenitve dela. Čeprav se pripravlja sprememba dohodninske lestvice, pa so predvsem višje plače v Sloveniji še vedno nadpovprečno obremenjene. Predvsem pa je nespodbudno okolje. Tako je denimo nagrajevanje izrazito omejeno in podvrženo nizkim plačam. Pri višjih plačah je nagrajevanje močno omejeno.

Tudi večina podjetij, ki v Sloveniji ustvarjajo višjo dodano vrednost, je tu zgolj zato, ker imajo možnost relativno poceni pridobiti strokovno usposobljeno delovno silo. Toda ta prednost, ki izvira iz zgodovinskih razmer, postopno usiha. Podjetja v Sloveniji pa so povsem nekonkurenčna, če njihova dejavnost zahteva, da iščejo strokovnjake na mednarodnih trgih.

## Večja produktivnost za višje plače

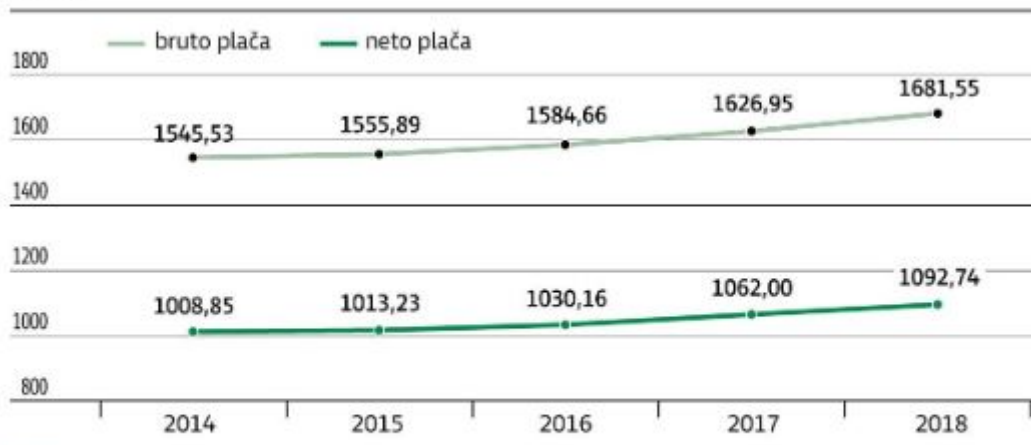
mmii



Višja dodana vrednost ni pomembna za podjetje zgolj zato, da je bolj odporno na slabše gospodarske čase in da več zasluži, ampak omogoča tudi višje plače zaposlenim. Povprečna bruto plača je bila lani 1681,55 evra, neto pa 1092,74 evra. Bruto plača se je lani realno, torej upošteva zvišanje cen življenjskih stroškov, povišala za 1,7 odstotka, neto plača pa za 1,2 odstotka. Zvišanje mesečne plače je bilo opaznejše v zasebnem sektorju, kažejo podatki statističnega urada. »V zasebnem sektorju to povežemo z ugodnimi poslovnimi rezultati podjetij in precejšnjim pomanjkanjem ustrezno usposobljenih delavcev,« pojasnjujejo na Umarju. Plače so bile medletno višje predvsem v dejavnosti, kjer najbolj primanjkuje delavcev, in sicer v gradbeništvu, predelovalnih dejavnostih in nekaterih tržnih storitvah. Kljub temu rast plač ni preseгла rasti produktivnosti.

## Povprečna mesečna plača

v evrih



DELO Vir: SURS

Povprečna mesečna plača Foto Delo

mmii

Na Umarju za letos napovedujejo 3,3-odstotno rast neto plače, prihodnje leto pa 3,5-odstotno. V zasebnem sektorju bo k rasti plač poleg pritiskov zaradi pomanjkanja delovne sile in rasti produktivnosti prispeval dvig minimalne plače. Zaradi večjih plačnih pritiskov skupna nominalna rast plač ne bo več zaostajala za rastjo produktivnosti.

Stroški dela so se lani v gradbeništvu v povprečju dvignili med sedem in deset odstotkov, ocenjuje Iztok Polanič. V Pomgradu je povprečna plača 1600 evrov in je cilj pri 2000 evrih po njegovem mnenju mogoče doseči: »Vendar zgolj ob predpostavki višje produktivnosti, ki pa zahteva višjo stopnjo avtomatizacije gradbenih del, gre za serijske proizvode, ter predvsem drugačen način razmišljanja in pristopa k delu. Slednji se pa v gradbeni panogi ni prav veliko spremenil v zadnjih 50 letih.«

Da je za dvig plač nujna večja produktivnost, se strinja glavni ekonomist na GZS Bojan Ivanc. Njena rast bi morala doseči 4,8 odstotka letno, kar bi v primerjavi z obdobjem 2014–2018 predstavljalo za 2,1 odstotne točke hitrejšo rast. »Ob ustreznem dvigu produktivnosti se lahko povprečna bruto plača zviša za 370 evrov,« dodaja.

## Prihodnost v znamenju razprav o plačah

Gospodarska združenja in sindikati so v preteklih tednih na mizo podali svoje predloge glede prihodnjih višin plač. GZS je, kot omenjeno, pripravila predlog socialnega sporazuma za prenovu plačnega sistema v gospodarstvu in rast plač. Šest sindikalnih central je pripravilo predlog nove kolektivne pogodbe za gospodarstvo. Sklenitev družbenega dogovora o rasti plač predlaga Združenje Manager.

GZS je sicer sindikalni predlog že označila za nerealna izhodišča. Sicer pa tudi med gospodarskimi združenji ni enotnega pogleda na prihodnjo plačno ureditev. Trobiš se zavzema za dialog socialnih partnerjev »s trezno glavo, ne pa z dopisom [gospodarske zbornice], ki ni vzdržan, in z določenimi elementi, ki so nas prezgodaj«.

mmii

---

Zgolj socialni dialog za zvišanje plač ne bo dovolj. Na zvišanje plač bi vplivali tudi ekonomska politika države in ukrepi podjetij, s katerimi bi aktivno reševali težave na področju izvoza in poskrbeli za zvišanje dodane vrednosti. Cilji so postavljeni, treba je še ukrepati.